

Sygn. akt VU 120/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 sierpnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 11 sierpnia 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku Z. P.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w Ł. (...)a w T.

o prawo do emerytury rolniczej

na skutek odwołania Z. P.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w Ł. (...)a w T.

z dnia 23 grudnia 2014 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawczyni Z. P. prawo do emerytury rolniczej z dniem 1 października 2014 roku.

Sygn. akt V U 120/15

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 23 grudnia 2014 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił Z. P. prawa do emerytury rolniczej, podnosząc że nie udowodniła ona wymaganego 25-letniego okresu ubezpieczenia.

W uzasadnieniu wskazano, że wnioskodawczyni posiada okres pracy w gospodarstwie rolnym w łącznym wymiarze 27 lat i 1 dnia (od 29 marca 1966 roku do 18 sierpnia 1971 roku i od 20 listopada 1974 roku do 30 czerwca 1996 roku). Podniesiono jednak, że do ustalenia prawa do emerytury rolniczej KRUS mógł przyjąć jedynie okres pracy w gospodarstwie rolnym od 29 marca 1966 roku do 18 sierpnia 1971 roku oraz od 20 listopada 1974 roku do 27 lipca 1975 roku tj. w łącznym wymiarze 6 lat i 28 dni, gdyż pozostały okres pracy w gospodarstwie rolnym od 28 lipca 1975 roku do 30 czerwca 1996 roku został już zaliczony skarżącej do ustalenia prawa i wysokości emerytury w powszechnym systemie emerytalnym, co wyklucza jego ponowne zaliczenie przy wyliczaniu stażu uprawniającego do emerytury rolniczej. Dodatkowo organ rentowy wskazał, że nie uwzględnił wnioskodawczyni do stażu okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 19 sierpnia 1971 roku do 19 listopada 1974 roku tj. 3 lata i 3 miesiące i 1 dzień, ze względu na brak poświadczenia jej zameldowania w powyższym okresie gospodarstwie rolnym rodziców.

Od powyższej decyzji wnioskodawczyni wniosła w dniu 15 stycznia 2015 roku odwołanie, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury rolniczej, z uwagi na legitymowanie się stażem ubezpieczeniowym uprawniającym do emerytury rolniczej.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny:

Z. P. urodziła się w dniu (...) (okoliczność bezsporna).

W okresie od dnia 4 kwietnia 1998r. do dnia 31 grudnia 1998 roku Z. P. była uprawniona do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, a następnie od dnia 1 stycznia 1999 roku do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy przyznanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Decyzją z dnia 18 lutego 2005 roku ZUS przyznał wnioskodawczyni od dnia 1 lutego 2005r. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na stałe.

Do ustalenia podstawy wymiaru renty ZUS przyjął dochód, który stanowił podstawę wymiaru składek z 8 lat kalendarzowych tj. od stycznia 1989r. do grudnia 1996r., wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 3,54%, a podstawa wymiaru 35,45zł.

(dowód: wniosek o rentę k. 1-2 akt rentowych, decyzja z dnia 30 grudnia 1997 roku k. 59 akt rentowych, decyzja z dnia 21 stycznia 1999 roku k. 11 akt rentowych, decyzja z dnia 11 stycznia 2001 roku k. 27 akt rentowych, decyzja z dnia 12 stycznia 2004 roku k. 47 akt rentowych, decyzja z dnia 18 lutego 2005 roku k. 53 akt rentowych)

W dniu 6 maja 2005r. Z. P. wystąpiła do ZUS z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury, co spowodowało wstrzymanie wypłaty renty od dnia 1 maja 2005r.

(dowód: wniosek – 1-3 akt ZUS, decyzja z 23 maja 2005r. – k. 57 akt ZUS))

Z. P. podlegała ubezpieczeniu społecznemu w ZUS w następujących okresach:

- od 22 maja 1969 roku do 21 maja 1972 roku – okres wychowywania dziecka;
- od 29 lipca 1972 roku do 28 lipca 1975 roku – okres wychowywania dziecka;
- od 14 września 1978 roku do 30 listopada 1979 roku z tytułu pracy nakładczej w (...) w P.;
- od 1 stycznia 1980 roku do 30 czerwca 1980 roku, z tytułu pracy nakładczej w (...) w P.;
- od 1 sierpnia 1980 roku do 31 maja 1984 roku, z tytułu pracy nakładczej w (...) w P.;
- od 1 lipca 1996 roku do 30 listopada 1996 roku, z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej;
- od 1 grudnia 1996 roku do 29 sierpnia 1997 roku – okres pobierania zasiłku chorobowego;
- od 30 sierpnia 1997 roku do 30 września 1997 roku, z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej;
- od 6 października 1997 roku do 3 kwietnia 1998 roku - okres pobierania zasiłku chorobowego;

(dowód: karta przebiegu zatrudnienia - akta emerytalne ZUS, świadectwo pracy – akta emerytalne ZUS, pismo z 19 listopada 1997r. dotyczące odprowadzania składek na ubezpieczenie i wysokości wynagrodzenia w okresie zatrudnienia skarżącej od 14 września 1978r. do 7 sierpnia 1984r.- akta emerytalne ZUS)

Decyzją z dnia 23 maja 2005 roku ZUS przyznał Z. P. prawo do emerytury od dnia 1 maja 2005 roku. Do stażu doliczono okres ubezpieczenia od dnia 15 kwietnia do 30 kwietnia 2005r., w którym skarżąca pracowała w charakterze sprzątaczkii na ½ etatu. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych tj. od stycznia 1988 roku do grudnia 1997 roku. W tym okresie skarżąca osiągnęła dochód, który stanowił podstawę wymiaru składek jedynie w latach 1996-1997r. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. I tak, podstawa wymiaru składek w 1996r. wyniosła 2963,61zł., a w 1997r. -6197,70zł. W pozostałych latach 1988-1995 podstawy wymiaru składki były zerowe. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru

wyniósł 7,69%, a podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru (tj. 7,69%) przez kwotę bazową – 1903,03 zł, **wynosiła 146,34 złotych.**

Do ustalenia wysokości emerytury ZUS uwzględnił **6 lat okresów składkowych** (tj. 72 miesiące), **2 lata okresów nieskładkowych** (tj. 24 miesiące) i **19 lat okresów pracy w gospodarstwie rolnym** (tj. 228 miesięcy) .

Emerytura wyniosła 146, 34zł. i została podwyższona do kwoty najniższej emerytury od 1 maja 2005 roku tj. do kwoty 562,58 złotych.

(dowód: decyzja z dnia 23 maja 2005 roku- akta ZUS, świadectwo pracy z 2 maja 2005r. akta ZUS)

Wysokość należnej emerytury ulegała corocznej waloryzacji i od 1 marca 2009 roku wynosiła ona 169,17 złotych. Wobec tego, że ustalona emerytura była niższa od świadczenia w najniższej wysokości zatem podlegała podwyższeniu do kwoty emerytury najniższej od 1 marca 2009 roku tj. kwoty 675,10 złotych.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 3 marca 2009 roku k. 57 akt emerytalnych)

W dniu 10 marca 2010 roku Z. P. wystąpiła z wnioskiem do KRUS o przyznanie jej prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 18 sierpnia 2007r. mężu H. P. .

(dowód: wniosek k. 1 akt KRUS)

Decyzją z dnia 26 marca 2010r. Prezes KRUS przyznał Z. P. rentę rodzinną po zmarłym mężu H. P. od dnia 1 marca 2010r. w kwocie 758,21 złotych. Ponieważ renta rodzinna z ubezpieczenia społecznego rolników była świadczeniem korzystniejszym dla wnioskodawczyni od emerytury w powszechnym systemie emerytalnym, decyzją z dnia 8 kwietnia 2010 roku ZUS poczynając od 1 maja 2010r. wstrzymał wypłatę emerytury.

(dowód: raport ustalenia wysokości świadczenia k. 6 akt KRUS, pismo z dnia 30 marca 2010 roku k. 8 akt KRUS, decyzja z dnia 8 kwietnia 2010 roku k. 62 akt ZUS, decyzja KRUS z dnia 26 marca 2010 roku k. 8 akt KRUS)

Decyzją z dnia 25 sierpnia 2010r. ZUS na wniosek Z. P. ustalił kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. na kwotę 44.893,20zł.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 1989r. do 31 grudnia 1998r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 7,69%, a podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 93,89zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego ZUS przyjął okresy składkowe w wymiarze 6 lat i 24 dni tj. 72 miesiące oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 6 lat 11 miesięcy i 13 dni tj. 83 miesięcy, w tym 6 lat sprawowania opieki nad dziećmi.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego ZUS nie uwzględnił okresów, w których ubezpieczona nie osiągnęła co najmniej połowy najniższego wynagrodzenia tj. okresów od 1 do 31 grudnia 1979r., od 1 do 31 lipca 1980r., od 1 czerwca do 7 sierpnia 1984r. oraz okresów pracy w gospodarstwie rolnym: od 29 marca 1966r. do 21 maja 1969r., od 21 maja 1972r. do 28 lipca 1972r. i od 28 lipca 1975r. do 13 września 1978r., gdyż okresy pracy w gospodarstwie rolnym nie podlegają zaliczeniu przy ustalaniu kapitału początkowego

(dowód: wniosek o ustalenie kapitału - k. 1 akt kapitałowych, decyzja o ustaleniu kapitału początkowego z dnia 25 sierpnia 2010r. – k. 21 akt kapitałowych)

W dniu 30 lipca 2014r. wnioskodawczyni wystąpiła do ZUS z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury i przeliczenie kapitału początkowego.

(dowód: wniosek o emeryturę- k. 1-3 akt emerytalnych)

Decyzją z dnia 28 sierpnia 2014 roku ZUS ponownie ustalił kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku. Wysokość kapitału wynosiła 45.844,15 złote.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego ZUS przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 128,44 złotych. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 10,52% przez kwotę 1220,89 złotych tj. kwotę bazową. Przyjął również okresy składkowe 6 lat i 24 dni oraz nieskładkowe 6 lat, 11 miesięcy i 13 dni.

(dowód: decyzja z dnia 28 sierpnia 2014 roku k. 14 akt sprawy, obliczenie wartości kapitału początkowego k. 15 akt sprawy)

Decyzją z dnia 29 sierpnia 2014r. ZUS przyznał i dokonał przeliczenia emerytury Z. P. od 1 lipca 2014r. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składki (70,61zł.) i kapitału początkowego (115.436,20zł.) zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Podstawa ta podzielona przez średnie dalsze trwanie życia (247,5 miesięcy) dała kwotę emerytury 466,69zł. Do wysokości emerytury doliczono zwiększenie rolne z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres 19 lat w kwocie 134,20zł., co dało kwotę emerytury w wysokości 600,89zł. Ponieważ kwota przyznanej emerytury była niższa od najniższej emerytury, ZUS podwyższył ją do kwoty najniższej emerytury czyli do kwoty 706,29zł. Po waloryzacji emerytura kapitałowa skarżącej wynosi od marca 2014r. 844,45zł.

ZUS zawiesił wypłatę emerytury kapitałowej, gdyż pobierana przez skarżącą renta rodzinna po zmarłym mężu z KRUS była świadczeniem korzystniejszym.

(dowód: decyzja z dnia 29 sierpnia 2014r. – k. 8 akt emerytalnych)

W dniu 1 października 2014 roku wnioskodawczynie złożyła wniosek o emeryturę rolniczą.

(dowód: wniosek k. 19 akt KRUS)

Wnioskodawczynie legitymuje się okresem zatrudnienia w gospodarstwie rolnym w wymiarze 27 lat i 1 dzień: od 29 marca 1966 roku do 18 sierpnia 1971 roku oraz od 20 listopada 1974 roku do 30 czerwca 1996 roku.

KRUS nie zaliczył wnioskodawczynie do stażu ubezpieczeniowego jedynie okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 19 sierpnia 1971 roku do 19 listopada 1974 roku, z uwagi na brak poświadczenia zameldowania .

Pismem z dnia 10 grudnia 2014 roku ZUS poinformował rolniczy organ rentowy, że przy ustalaniu prawa i wysokości emerytury Z. P. uwzględnił prace we własnym gospodarstwie rolnym od 28 lipca 1975 roku do 30 czerwca 1977 roku oraz okresy opłacania składek na ubezpieczenie rolnicze od 1 lipca 1977 roku do 30 czerwca 1996 roku.

Mając na uwadze powyższe pismo **KRUS** z całego okresu pracy wnioskodawczynie w gospodarstwie rolnym od 29 marca 1966 roku do 18 sierpnia 1971 roku i od 20 listopada 1974 roku do 30 czerwca 1996 roku **wyłączył okresy zaliczone przez ZUS tj. okresy od 28 lipca 1975 roku do 30 czerwca 1996 roku** i przyjął do ustalenia prawa do emerytury rolniczej **jedynie okres pracy w gospodarstwie rolnym od 29 marca 1966 roku do 18 sierpnia 1971 roku oraz od 20 listopada 1974 roku do 27 lipca 1975 roku tj. okres 6 lat i 28 dni.**

(dowód: przebieg zatrudnienia k. 36 akt KRUS, pismo ZUS z dnia 10 grudnia 2014 roku k. 39 akt KRUS, przebieg zatrudnienia k. 41 akt KRUS, decyzja z dnia 23 grudnia 2014 roku k. 42 akt KRUS)

Z. P. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie **od 1 lipca 1977 roku do 30 czerwca 1996 roku** i za ten okres zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne rolników.

(zaświadczenie – k. 4 – 5 akt KRUS)

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Odwolanie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną było ustalenie, czy wnioskodawczyni Z. P. mającej ustalone prawo do emerytury w powszechnym systemie emerytalnym przysługuje prawo do emerytury rolniczej. KRUS stanął bowiem na stanowisku, że skoro okresy ubezpieczenia społecznego rolników zostały uwzględnione wnioskodawczyni przez ZUS przy ustalaniu prawa i wysokości emerytury, to te okresy ponownie nie mogą być uwzględnione przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej, co spowodowało, że wnioskodawczyni nie legitymuje się 25 letnim okresem ubezpieczenia. Organ rentowy powołał się w tej kwestii na brzmienia art. 19 i 20 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t. j. Dz. U. z (...), poz. 1403).

Zgodnie z art. 19 ust. 1 powołanej ustawy emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny a wiek emerytalny dla kobiet urodzonych do dnia 31 grudnia 1952 r. wynosi co najmniej 60 lat;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

W myśl zaś art. 20 ust. 1 powołanej ustawy do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Ust. 2 tego przepisu przewiduje zaś, że okresów, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów.

Natomiast ustęp 3 art. 20 stanowi, iż ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.

Bezsporną w sprawie jest okoliczność, że wnioskodawczyni osiągnęła wiek 60 lat oraz posiada okres pracy w gospodarstwie rolnym w łącznym wymiarze 27 lat i 1 dzień, który obejmuje okres od 29 marca 1966 roku do 18 sierpnia 1971 roku i od 20 listopada 1974 roku do 30 czerwca 1996 roku. Spór sprowadzał się do ustalenia, czy ten okres może być uwzględniony przez KRUS przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej.

Jak wynikało bowiem z treści pisma ZUS z dnia 10 grudnia 2014 roku przy ustalaniu prawa i wysokości emerytury uwzględniono pracę we własnym gospodarstwie rolnym od 28 lipca 1975 roku do 30 czerwca 1977 roku oraz okresy opłacania składek na ubezpieczenie rolnicze od 1 lipca 1977 roku do 30 czerwca 1996 roku.

Wobec treści powyższego pisma, KRUS stanął na stanowisku, że skoro do ustalenia prawa i wysokości emerytury ZUS zaliczył okres pracy w gospodarstwie rolnym od 28 lipca 1975 roku do 30 czerwca 1996 roku, to do ustalenia prawa do emerytury rolniczej KRUS może zaliczyć jedynie okres pracy w gospodarstwie rolnym od 29 marca 1966 roku do 18 sierpnia 1971 roku oraz od 20 listopada 1974 roku do 27 lipca 1975 roku tj. 6 lat i 28 dni.

Stanowisko KRUS w okolicznościach przedmiotowej sprawy jest błędne.

Przepis art. 20 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników uniemożliwia powtórne zaliczenie do stażu ubezpieczeniowego tylko tych okresów, które przez ZUS zostały uwzględnione do ustalania uprawnień do emerytury. Dopuszczalna prawnie jest zatem taka sytuacja, w której ten sam okres na skutek podwójnego ubezpieczenia tj. w ZUS i KRUS będzie mógł być podwójnie liczony, raz do uprawnień do emerytury z ZUS, a drugi raz do uprawnień do emerytury z KRUS. Skoro bowiem ubezpieczenie w ZUS i KRUS są niezależnymi od siebie ubezpieczeniami, to należy wyprowadzić wniosek, że skoro ZUS uwzględnił do ustalenia uprawnień określony okres, w którym wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu w KRUS, to ten sam okres może być uwzględniony do ustalenia uprawnień do emerytury w KRUS, jeśli jest jednocześnie także okresem ubezpieczenia, tym razem w ZUS (tak por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 lipca 2013r. III AUa 1676/12).

Wiąże się to z tym, że w stanie prawnym obowiązującym **od 1 lipca 1977r. do 31 grudnia 1988 r.** istniał obowiązek ubezpieczenia zarówno z tytułu podlegania ubezpieczeniu pracowniczemu, jak i z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego. W świetle art. 75 ust.1 pkt 1 ustawa z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 140) rolnikiem była osoba, która była właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego o powierzchni powyżej 0,5 ha gruntów rolnych i leśnych, która nie była objęta ubezpieczeniem społecznym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin. Jeżeli zatem ktoś był rolnikiem w rozumieniu art. 75 ust. 1 ustawy to podlegał ubezpieczeniu rolniczemu niezależnie od tego czy miał także pracowniczy tytuł do ubezpieczenia czy nie. Artykuł 69 ustawy nakładał na takiego rolnika obowiązek opłacania składek na fundusz emerytalny rolników, począwszy od dnia 1 lipca 1977 r. Obowiązek podlegania podwójnemu ubezpieczeniu przez rolnika, który był jednocześnie pracownikiem zachowała także następną ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, jednakże do końca roku 1988 r. Z dniem 1 stycznia 1989 r. w ustawie tej w art. 3 ust 2 pkt 1 obowiązek podwójnego ubezpieczenia wyłączono w stosunku do rolników będących pracownikami zatrudnionymi w wymiarze czasu pracy nie niższym, niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie albo objętych innymi przepisami o ubezpieczeniu społecznym lub o zaopatrzeniu emerytalnym. Powyższe przypomnienie regulacji dotyczących zbiegu ubezpieczenia pracowniczego z rolniczym w miarodajnym dla rozstrzygnięcia sprawy okresie prowadzi do wniosku, iż co do zasady stan prawny w tym okresie nie tylko pozwalał, ale nakazywał podleganie obu ubezpieczeniom przez pracownika, który jednocześnie spełniał przesłanki podlegania ubezpieczeniu rolniczemu. W świetle ówczesnego stanu prawnego dopuszczalne było zatem podleganie przez wnioskodawczynię obu ubezpieczeniom.

Wnioskodawczyni podlegała takiemu podwójnemu ubezpieczeniu (rolniczemu i pracowniczemu) jak wynika z dokumentów w okresie od 14 września 1978r. do 31 maja 1984 roku, z wyłączeniem dwóch miesięcy tj. grudnia 1979r. i lipca 1980r., **czyli przez okres 5 lat i 6 miesięcy i 15 dni**. W tym bowiem okresie opłacała składki z tytułu posiadania i pracy we własnym gospodarstwie rolnym i jednocześnie podlegała ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pracy nakładczej w (...) w P., gdyż jej wynagrodzenie miesięczne było wyższe niż 50% średniego wynagrodzenia dla uspołecznionych zakładów pracy. Z informacji zawartej w aktach emerytalnych udzielonej przez PPHU (...) w S. z dnia 19 listopada 1997r. wynika, że w tym okresie była również za wnioskodawczynię odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia w (...) w P.

Zaliczenie zatem w/w okresu do stażu pracy przy ustalaniu prawa do emerytury w powszechnym systemie emerytalnym z uwagi na podleganie w tym okresie przez skarżącą podwójnemu ubezpieczeniu i podwójnemu obowiązkowi składkowemu, nie jest przeszkodą do zaliczenia skarżącej tego samego okresu do rolniczego stażu ubezpieczeniowego.

W przedmiotowej sprawie nie ma również przeszkód w zaliczeniu skarżącej do stażu ubezpieczeniowego pozostałego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W myśl bowiem art. 20 ust.1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników osobom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. nie można doliczyć jedynie tych okresów, od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi tj. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Możliwość zaliczenia tych samych okresów do ubezpieczenia społecznego i rolniczego jest zatem wyłączona tylko w przypadku emerytur, co do których przesłanką ich nabycia jest staż ubezpieczeniowy.

W przedmiotowej sprawie prawo skarżącej do emerytury w powszechnym systemie emerytalnym nie zależy od okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, gdyż okresy te nie mają jakiegokolwiek wpływu na powstanie tego prawa i jego wysokość.

Wnioskodawczyni jest bowiem uprawniona do emerytury kapitałowej obliczonej na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przesłanką nabycia prawa do takiej emerytury w świetle art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie jest posiadanie okresów ubezpieczenia, lecz osiągnięcie wymaganego wieku emerytalnego oraz posiadanie zewidencjonowanych składek na koncie (lub kapitału początkowego). Skoro zatem wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury (pracowniczej), które nie jest związane z posiadaniem okresów ubezpieczenia to tym samym nie ma znaczenia w sprawie, czy zachodzi zbieg okresów podlegania przez nią ubezpieczeniu pracowniczemu i rolniczemu. Inaczej mówiąc w ocenie Sądu Okręgowego nie ma przeszkód, aby w przypadku wykazania podlegania w tym samym okresie ubezpieczeniu rolniczemu także ubezpieczeniu pracowniczemu, zaliczyć okres ubezpieczenia rolniczego do emerytury rolniczej (tak por. Sąd Apelacyjny w Białymstoku z dnia 16 lipca 2014r. w wyroku z dnia 16 lipca 2014r. w sprawie III AUa 1941/13).

Okresy pracy wnioskodawczyni w gospodarstwie rolnym nie wpłynęły także na wysokość jej emerytury w powszechnym systemie emerytalnym. Mimo bowiem ustalenia i przyznania skarżącej zwiększenia rolnego z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres 19 lat jej emerytura w powszechnym systemie emerytalnym po doliczeniu kwoty zwiększenia wynoszącej 134,20zł. i tak była niższa od najniższej emerytury (wynosiła 600,89zł.), co spowodowało podwyższenie z urzędu na podstawie art. 85 ust 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wysokości emerytury do wysokości najniższej emerytury (czyli do kwoty 706,29zł.) decyzją ZUS z dnia 29 sierpnia 2014r. Oznacza to, że zaliczony przez ZUS przy ustalaniu wysokości emerytury okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników w wymiarze 19 lat nie miał jakiegokolwiek wpływu na przyznaną skarżącej emeryturę. Zaliczenie tego okresu nie wpłynęło bowiem na zwiększenie emerytury skarżącej, gdyż nawet po zwiększeniu emerytura była niższa od zagwarantowanej ustawą.

Dodatkowo należy podnieść, że intencją ustawodawcy przy wprowadzaniu ograniczenia z art. 20 ustęp 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników było uniemożliwienie uzyskania podwójnego prawa do emerytury rolniczej oraz w powszechnym systemie emerytalnym w takiej sytuacji, gdy ubezpieczony nie dysponuje wystarczającym stażem do uzyskania prawa do emerytury w jednym z tych systemów. Wówczas decydując się na doliczenie określonego okresu ubezpieczenia przy ubieganiu się o prawo do emerytury w jednym z systemów ubezpieczeniowych (powszechnym bądź rolnym) , jednocześnie zamyka sobie drogę do ponownego zaliczenia tego samego okresu do innego, niż wybranego po raz pierwszy, systemu emerytalnego. W niniejszej sprawie skarżąca natomiast dysponuje wystarczającym okresem pracy w gospodarstwie rolnym, aby nabyć prawo do emerytury bez potrzeby posiłkowania się okresami ubezpieczenia z powszechnego systemu ubezpieczeniowego. Tym bardziej, że tych ostatnich skarżąca ma zaledwie 8 lat, w tym 6 lat okresów składkowych i 2 lata okresów nieskładkowych. Świadczy to o tym, że praca w gospodarstwie rolnym była dla wnioskodawczyni w jej okresie aktywności zawodowej głównym źródłem utrzymania. Nie powinna być zatem pozbawiona możliwości pobierania emerytury rolniczej tylko dlatego, że ZUS przyznał jej zwiększenie rolne z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Tym bardziej, że nie miało ono wpływu na prawo i wysokość emerytury w systemie powszechnym.

Oceny tego stanu rzeczy nie zmienia decyzja ZUS z 23 maja 2005r., mocą której przyznano skarżącej prawo do emerytury w powszechnym systemie emerytalnym po zaliczeniu jej do stażu pracy jako uzupełniającego okresu pracy w gospodarstwie rolnym w wymiarze 19 lat. ZUS przyznając skarżącej prawo do emerytury po zaliczeniu do okresów składkowych i nieskładkowych w łącznym wymiarze 8 lat aż 19 lat okresów uzupełniających naruszył art. 10 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Okresy uzupełniające w myśl tego przepisu można bowiem zaliczyć nie zawsze, ale tylko w takiej szczególnej sytuacji, gdy okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury i to jedynie w zakresie niezbędnym do uzupełnienia

tego okresu. W wyroku z dnia 3 grudnia 2004r. (II UK 59/05) Sąd Najwyższy wskazał, że zasadniczo w celu ustalenia prawa do emerytury oraz obliczenia jej wysokości uwzględnia się tzw. okresy składkowe i okresy nieskładkowe ubezpieczonego, zgodnie z zasadami określonymi w art. 5-7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Natomiast **jedynie w drodze wyjątku**, w sytuacji, gdy ustalone na podstawie art. 5-7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS okresy składkowe i nieskładkowe okażą się krótsze od okresu wymaganego do uzyskania emerytury na podstawie przepisów tej ustawy, z mocy wyraźnego przepisu ustawy uwzględnia się również i traktuje "jak okresy składkowe" także okresy wskazane w art. 10 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Najwyższy podkreślił, że w takim wypadku „osobie, której przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględniono okresy pracy w gospodarstwie rolnym określone w art. 10 ustawy, oblicza się wysokość przysługującego świadczenia w myśl art. 53, z uwzględnieniem okresów pracy w gospodarstwie rolnym, proporcjonalnie do udziału okresów składkowych i nieskładkowych w okresie stanowiącym sumę okresów składkowych, nieskładkowych i uwzględnionych okresów pracy w gospodarstwie rolnym" (art. 56 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Oznacza to, iż niedopuszczalna jest rozszerzająca interpretacja dyspozycji art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zmierzająca do zaliczania w każdym wypadku okresów pracy w gospodarstwie rolnym zamiast wymaganych okresów składkowych w ramach ubezpieczenia pracowniczego. Przeciwnie, ponieważ przepis art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS dopuszcza jedynie wyjątkowo i w ograniczonym zakresie ("w zakresie niezbędnym do uzupełnienia" wymaganego do przyznania emerytury w wypadku ubezpieczenia pracowniczego tzw. okresu składkowego i nieskładkowego) możliwość traktowania okresów pracy w gospodarstwie rolnym "jak okresów składkowych" w ramach ubezpieczenia pracowniczego, powinien być on interpretowany i stosowany w sposób restryktywny. Przepis art. 10 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS pozwala uzupełnić okresy składkowe i nieskładkowe okresami pracy w gospodarstwie rolnym wyłącznie posiłkowo, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresu od którego zależy prawo do emerytury, ale nie w celu podwyższenia tych świadczeń. A zatem art. 10 ust 1 ustawy pozwala uzupełnić okresy składkowe i nieskładkowe okresami pracy w gospodarstwie rolnym jedynie do rozmiaru najbliższego (kolejnego) stażu okresów składkowych i nieskładkowych w zakresie wymaganym i koniecznym do nabycia uprawnień emerytalnych. Oznacza to, że jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe nie przekraczają 15 lat (tak jak w przypadku skarżącej) to możliwe jest ich uzupełnienie okresami wskazanymi w art. 10 ust 1 ustawy jedynie w celu nabycia prawa do tzw. niepełnej emerytury na podstawie art. 28 ustawy. Dopiero w przypadku, gdy okresy składkowe i nieskładkowe przekraczają 15 lat, to możliwe jest ich uzupełnienie okresami, o jakich mowa w art. 10 ust. 1 ustawy, dla nabycia pełnych uprawnień emerytalnych (tak por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2011r. I UK 246/10).

Brak zatem było podstaw do zaliczenia wnioskodawczyni legitymującej się zaledwie 8 letnim okresem składkowym i nieskładkowym, 19 lat okresów pracy w gospodarstwie . Okresy uzupełniające przekroczyły powszechny staż ubezpieczeniowy skarżącej, a nie taki był cel ich zaliczania stosownie do art. 10 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Na marginesie należy podnieść, że ZUS w decyzji emerytalnej z 2005r. nie wskazał na podstawie jakich przepisów przyznał skarżącej w wieku 55 lat prawo do emerytury. Można jedynie domniemywać, że z racji tego, iż skarżąca jest osobą ur. po 1 stycznia 1949r. podstawę prawną nabycia przez nią prawa do emerytury stanowiły przepisy art. 46 w zw. z art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Warunkiem nabycia prawa do emerytury na podstawie tych przepisów w ich brzmieniu obowiązującym w dacie przyznania skarżącej prawa do emerytury tj. w dniu 1 maja 2005r. było osiągnięcie przez kobietę wieku 55 lat oraz legitymowanie się co najmniej 30 letnim okresem składkowym i nieskładkowym albo co najmniej 20 letnim okresem składkowym i nieskładkowym oraz całkowitą niezdolnością do pracy. Najmniejszy zatem staż ubezpieczeniowy uprawniający skarżącą do emerytury wynosił 20 lat i wiązał się z całkowitą niezdolnością do pracy. Tymczasem w dacie przyznania prawa do emerytury wnioskodawczyni była uznana przez ZUS jedynie za osobę częściowo niezdolną do pracy. Nie spełniała zatem przesłanek do nabycia prawa do emerytury z art. 46 w zw. z art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z ZUS. Tak samo jak nie legitymowała się i to nawet po doliczeniu 19 letniego okresu pracy w gospodarstwie rolnym 30 letnim stażem ubezpieczeniowym (łącznie staż wyniósł bowiem jak wynika z decyzji z 23 maja 2005r. 27 lat). Z tym, że Sąd stoi na stanowisku, że dla uzyskania przez skarżącą prawa do emerytury z art. 46 w zw. z art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS posiadane przez nią okresy składkowe i nieskładkowe, jako że były niższe od 20 lat (8 lat) mogły zostać uzupełnione okresami pracy w gospodarstwie rolnym tylko do niższego stażu pracy uprawniającego do emerytury, czyli do wysokości 20 lat, a nie 30.

Tym samym brak było podstaw do przyznania wnioskodawczyni prawa do emerytury w powszechnym systemie emerytalnym w 2005r. Decyzja ZUS sprzeczna z przepisami prawa nie może prowadzić do skutecznego nabycia przez wnioskodawczynię uprawnień emerytalnych w powszechnym systemie emerytalnym i pozbawienia jej emerytury rolniczej. Z tych względów Sąd uznał, że prawo do emerytury w powszechnym systemie emerytalnym skarżąca nabyła skutecznie dopiero w 2014r. Było to prawo do emerytury kapitałowej, na którego ustalenie i wysokość nie miały wpływu okresy pracy w gospodarstwie rolnym, jak wyżej uzasadniono.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy zaliczył skarżącej przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 28 lipca 1975 roku do 30 czerwca 1996 roku (**20 lat i 11 miesięcy i 3 dni**). Po doliczeniu skarżącej okresu zaliczonego jej przez KRUS w wymiarze **6 lat i 28 dni** (okres pracy w gospodarstwie rolnym od 29 marca 1966 roku do 18 sierpnia 1971 roku oraz od 20 listopada 1974 roku do 27 lipca 1975 roku) **legitymuje się ona łącznym stażem wynoszącym 27 lat i 1 dzień**.

Ponieważ wnioskodawczyni spełniła także pozostałe przesłanki, od których zależało prawo do emerytury rolniczej, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury rolniczej z pierwszym dniem wniosku tj. od dnia 1 października 2014 roku.